

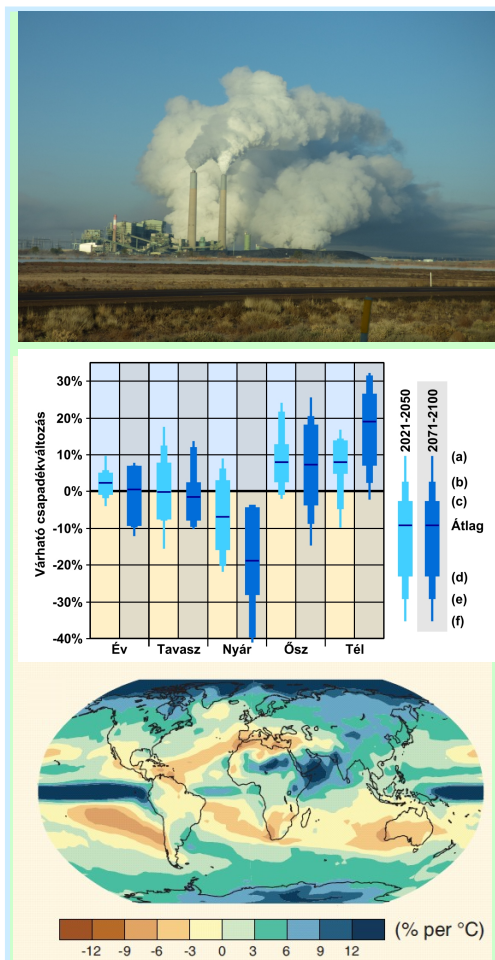
Változó éghajlat, szélsőségek

BARTHOLY JUDIT

Eötvös Loránd Tudományegyetem

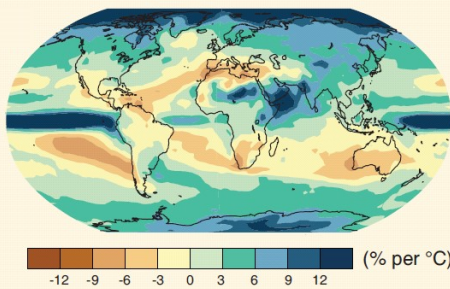
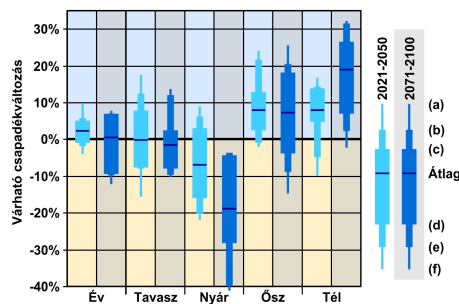
Meteorológiai Tanszék

Budapest

Vázlat

- A közelmúlt detektált változásai
- Jövőbeli tendenciák és várható következmények
- Időjárási és éghajlati szélsőségek
- A párizsi klímacsúcs tárgya, eredményei, a megállapodás ratifikálása

Vázlat

- A közelmúlt detektált változásai
- Jövőbeli tendenciák és várható következmények
- Időjárási és éghajlati szélsőségek
- A párizsi klímacsúcs tárgya, eredményei, a megállapodás ratifikálása

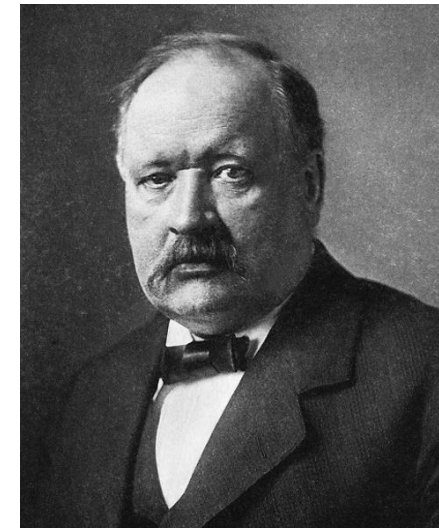
Az üvegházhatású gázok melegítő hatása nem újdonság:

Joseph Fourier (1824):
Az ún. üvegházhatás
következtében a földi klíma
melegebb

John Tyndall (1862):
Néhány légköri alkotóelem
(pl. vízgőz, szén-dioxid) elnyeli
az infravörös tartományú sugárzást

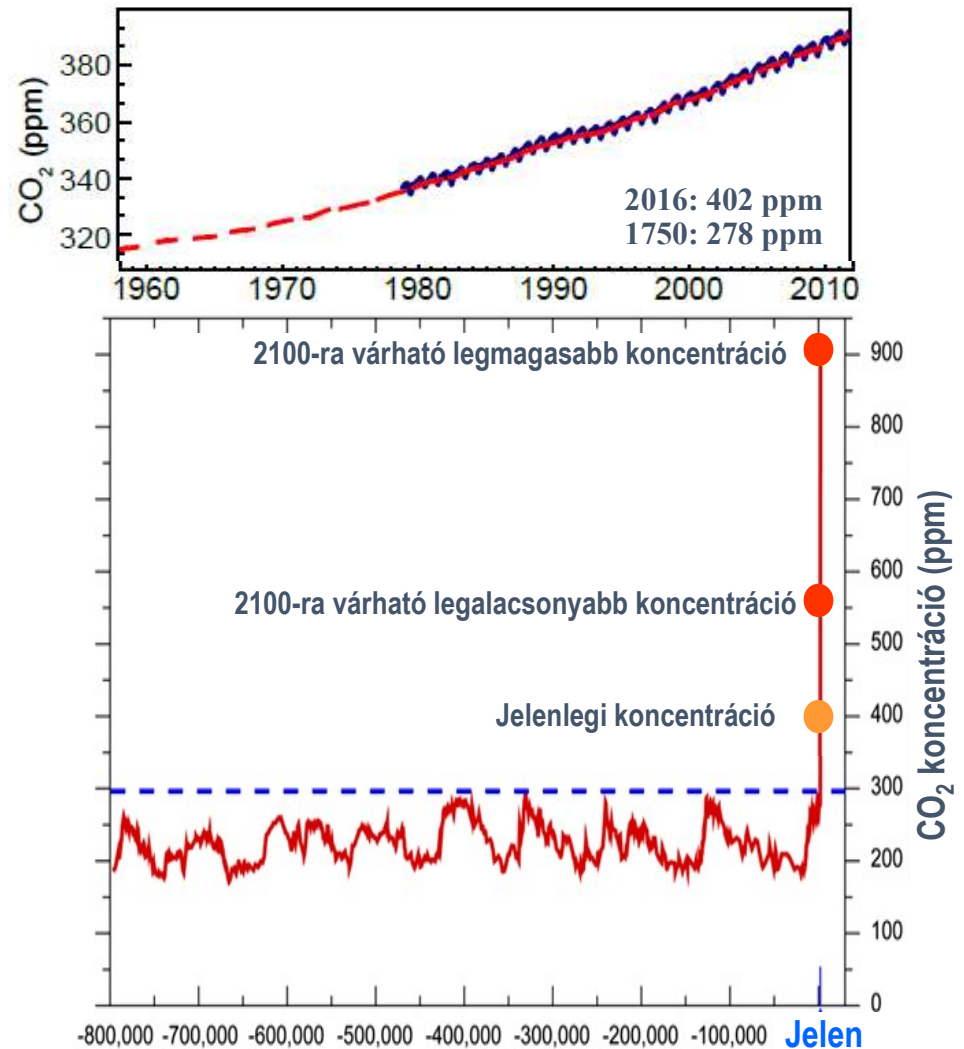

Svante Arrhenius (1896):
A légköri szén-dioxid-szint
megduplázódása 5-6 °C-os
melegedést okoz

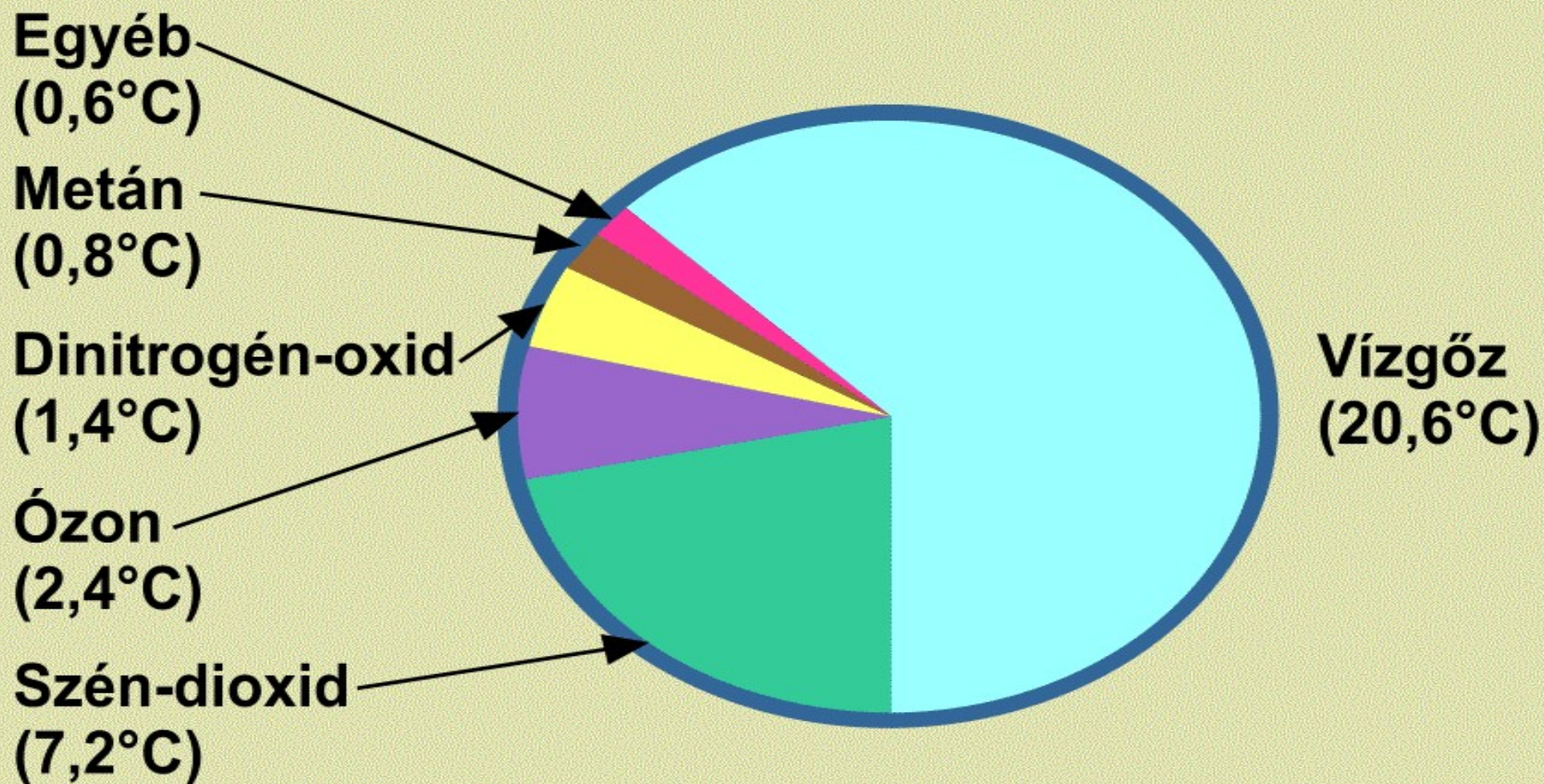

A légkör összetételének változása (1750-től napjainkig)

- A légköri **szén-dioxid**-koncentráció **44%**-kal emelkedett
- A légköri **metán**koncentráció **153%**-kal emelkedett
- A légköri **dinitrogén-oxid**-koncentráció **21%**-kal emelkedett
- Antarktisi jégfuratminták alapján: az elmúlt **800 ezer évben** nem fordult elő ilyen magas koncentrációérték

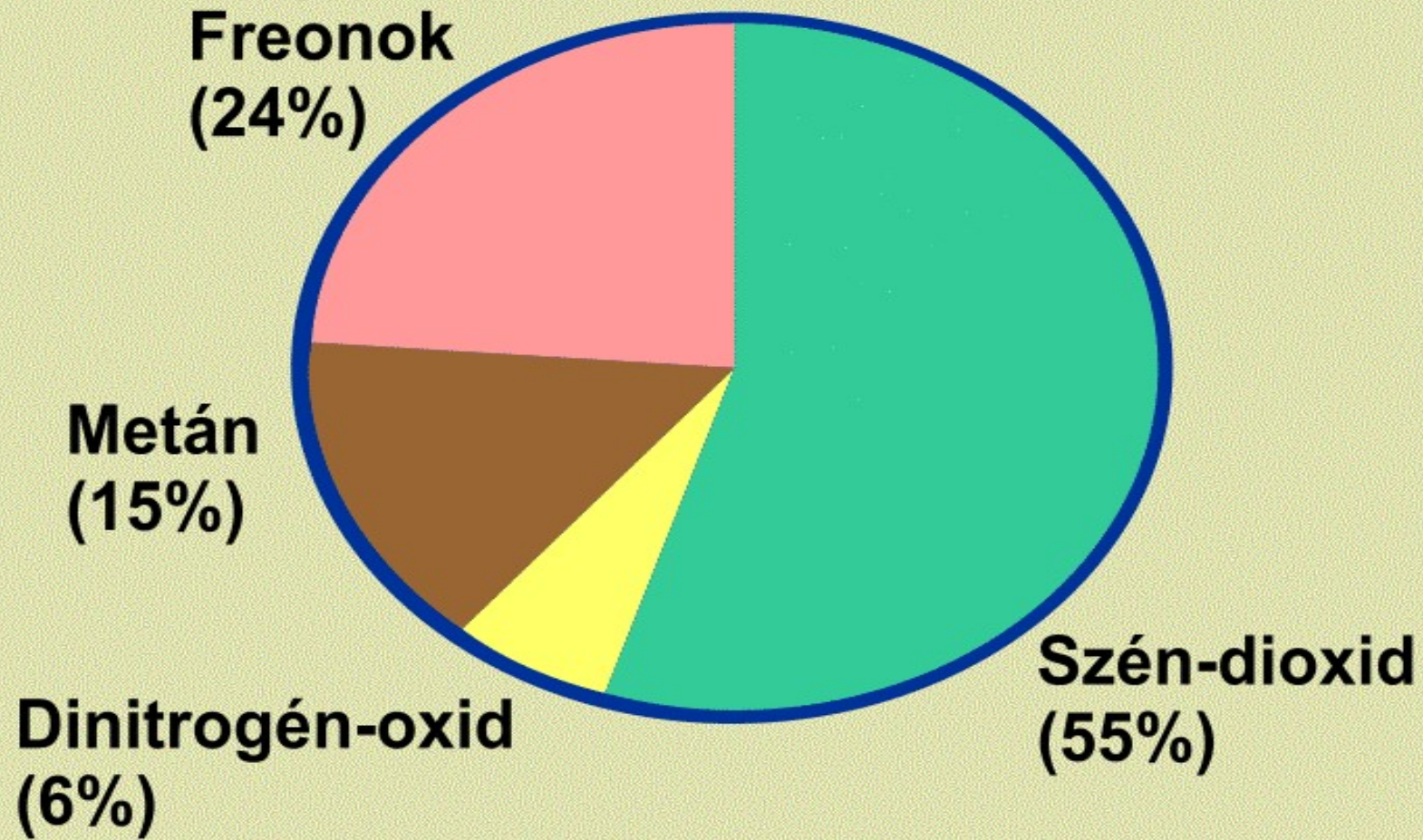

Az üvegházhatású gázok hozzájárulása a 33°C-os földi átlaghőmérséklet többletéhez

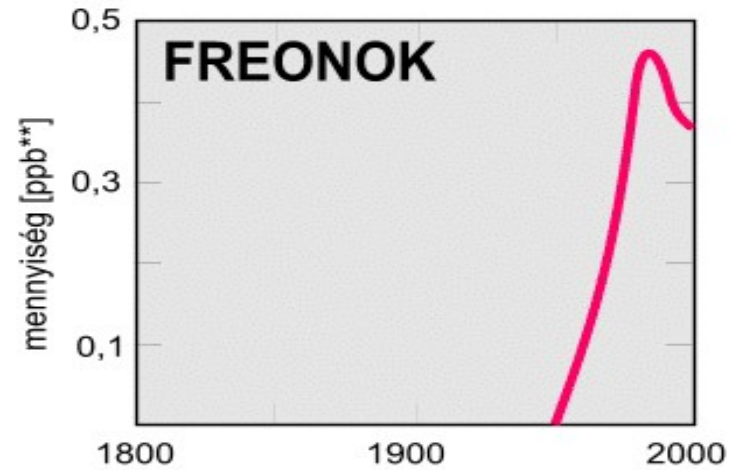
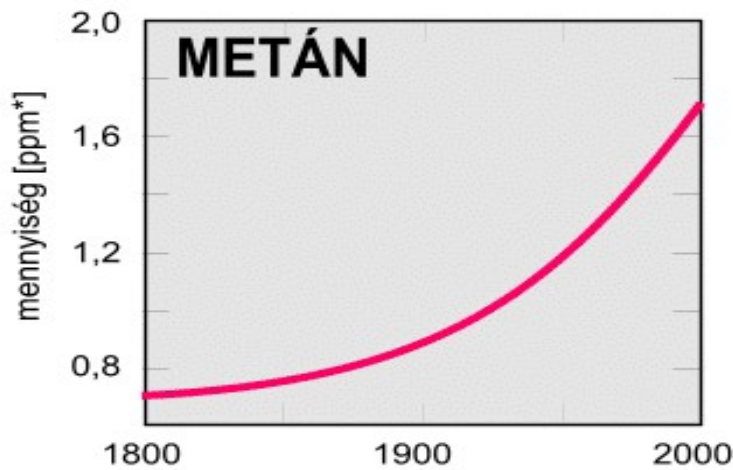
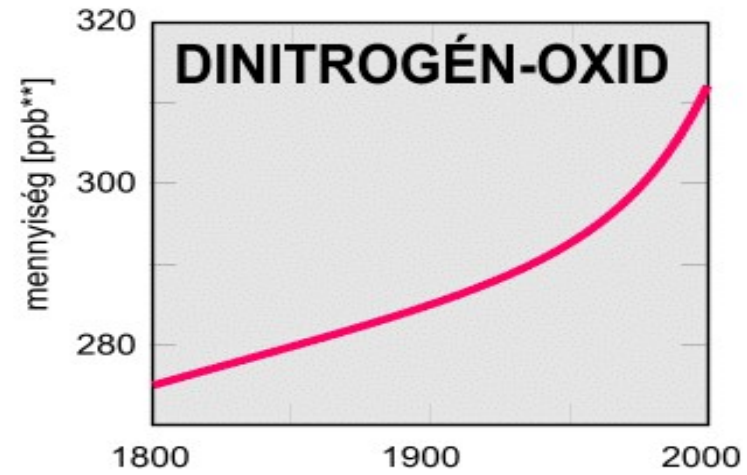
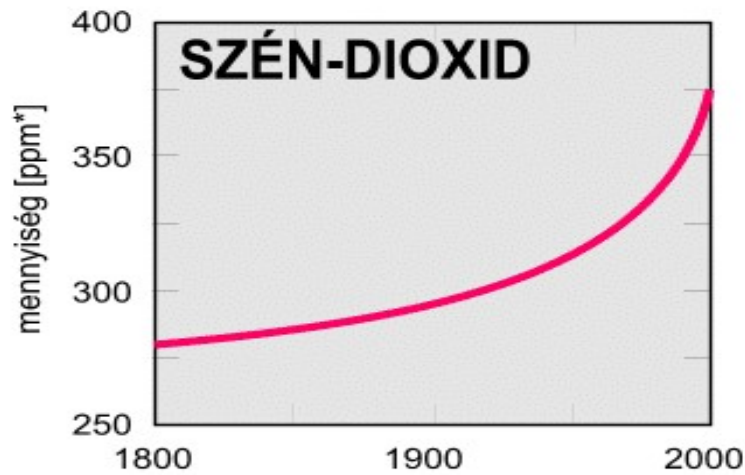

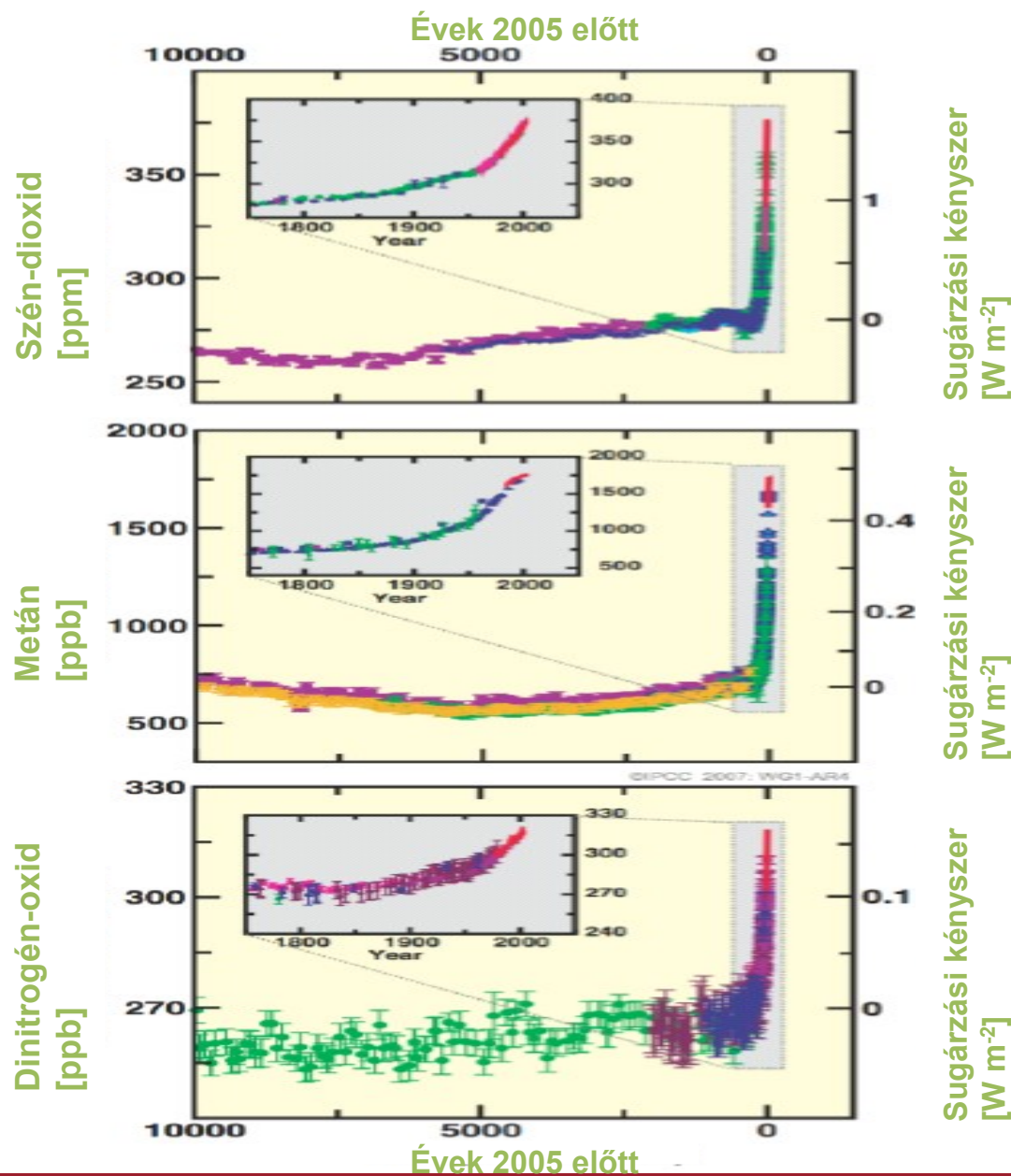
Az üvegházgázok hozzájárulása a globális melegedéshez

Fontosabb üvegházgázok koncentrációjának változása a légkörben (1800-2000)

**IPCC 2007 JELENTÉS
NÉHÁNY ÚJ ELEME,
EREDMÉNYE:**

**Légköri üvegházgázok
mennyiségének változása
jégfurat minták és műszeres
mérések alapján**

**10 000 évre
visszamenően**

Forrás: IPCC

A szén-dioxid és a metán antropogén forrásai

Antropogén eredetű szén-dioxid források

Erőművek, finomítók 46%
Erdőirtás 23%
Cementgyárak 12%
Gázgyárak 9%
Acélgyárak 5%
Egyéb 5%

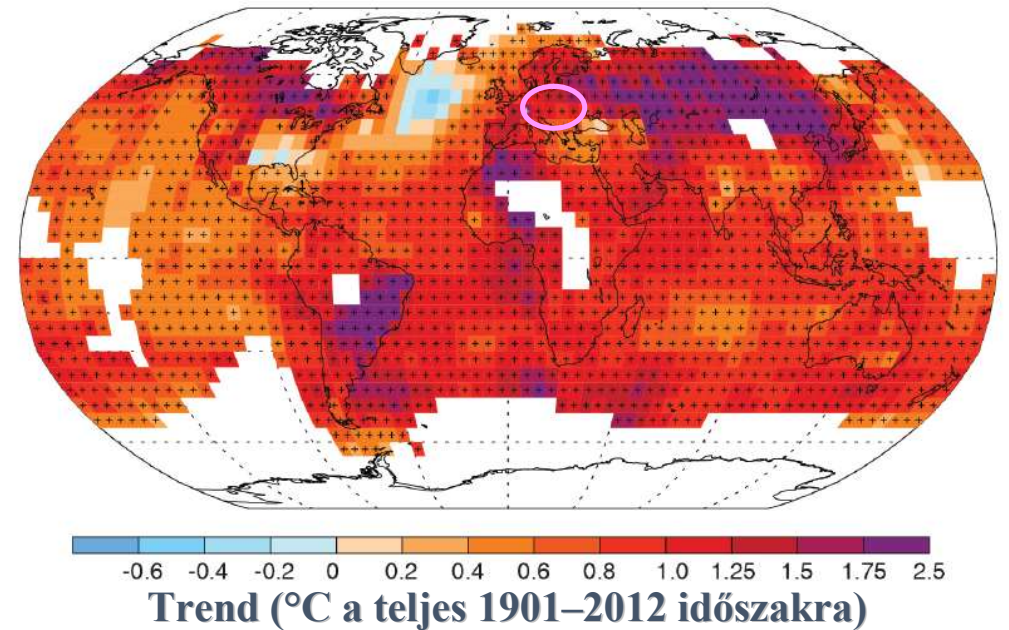
Antropogén eredetű metán források

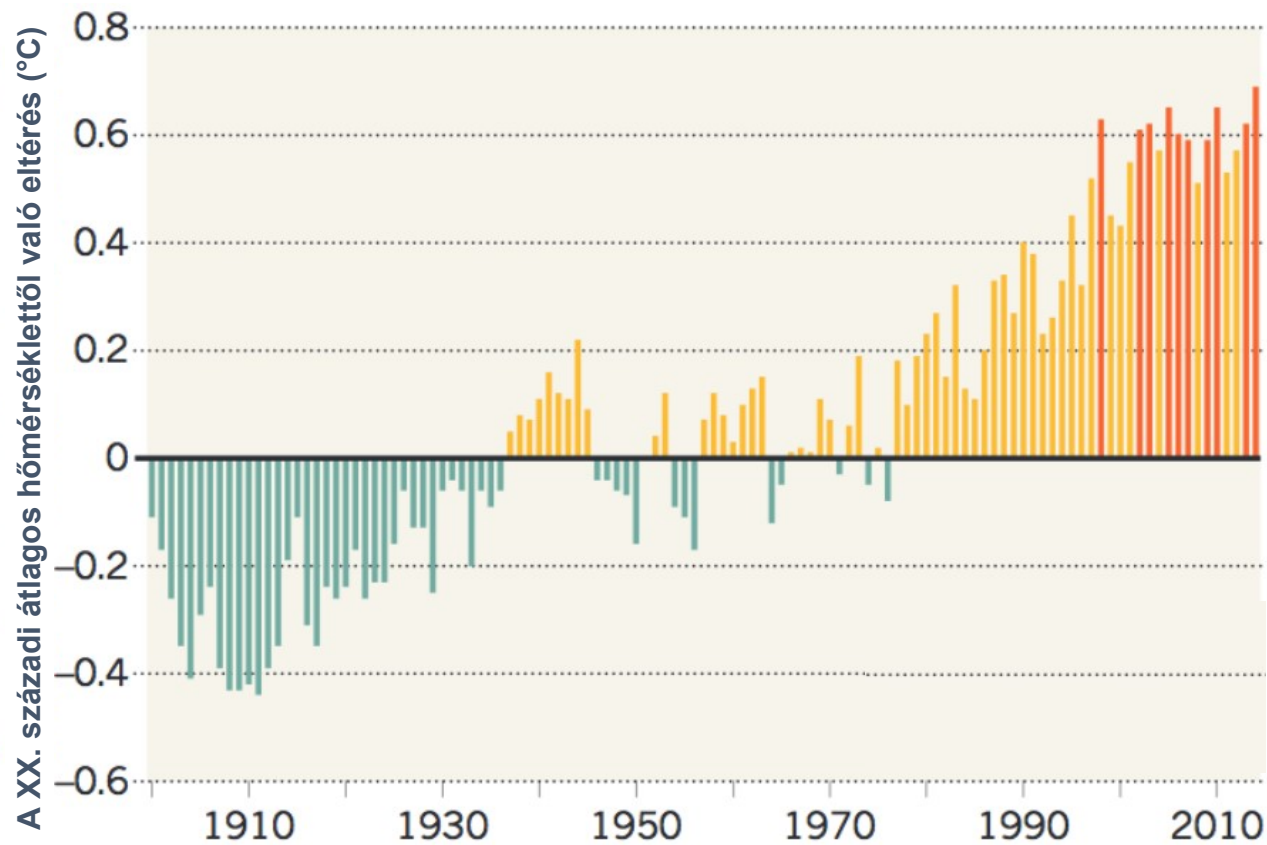
Állattartás 28%
Bányászat 25%
Rizs termesztés 15%
Szerves hulladék, műtrágya 15%
Biomassza égetés 10%
Szántóföld feltörés 7%

Hőmérséklet-emelkedés: 1851-től napjainkig

- A globális átlaghőmérséklet a XIX. század közepe óta 0,89 °C-kal emelkedett, a szárazfölkök átlaghőmérséklete 1,3 °C-kal
- Minden évtized átlaghőmérséklete nagyobb volt, mint az azt megelőző 3 évtizedé
- **A melegedés mértéke a Kárpát-medencében 1,0-1,25 °C** (○)
- Valószínűtlen, hogy a **városi hősziget** hatás és a **földhasználat**-változások együttesen több mint 10%-át adnák a detektált melegedési trendeknek

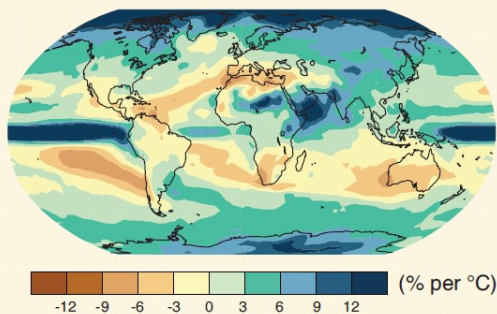
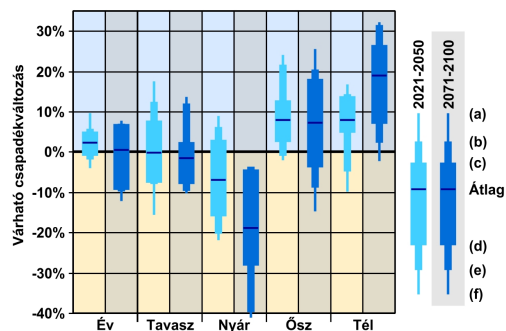
Növekvő globális
átlaghőmérséklet

A rendszeres
műszeres mérések
kezdeté óta
a **10 legmelegebb év**
1998 után volt

■ Az átlagosnál hűvösebb

■ Az átlagosnál melegebb

■ A 10 legforróbb év

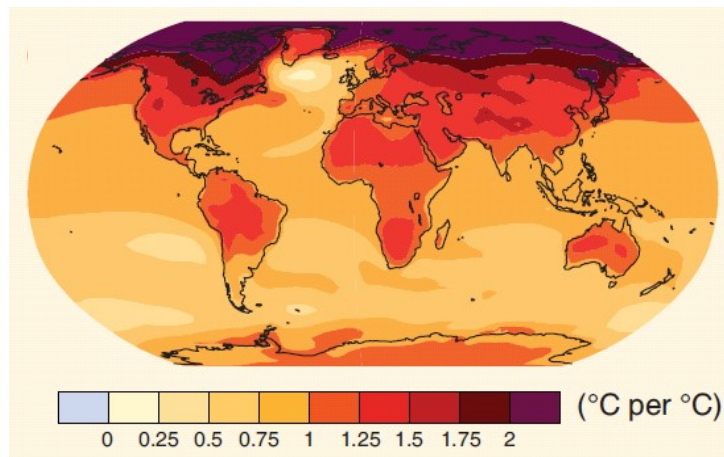

Vázlat

- A közelmúlt detektált változásai
- **Jövőbeli tendenciák és várható következmények**
- Időjárási és éghajlati szélsőségek
- A párizsi klímacsúcs tárgya, eredményei, a megállapodás ratifikálása

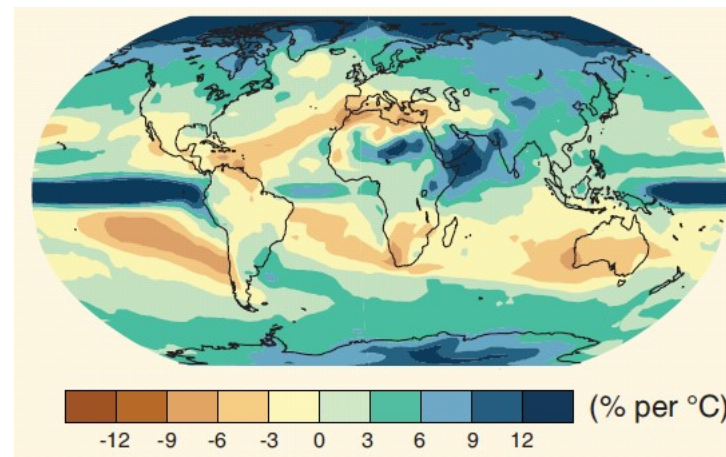
Az 1 °C-os melegedéshez tartozó várható klímaváltozás mértéke

Hőmérséklet-változás

- óceánok < szárazföldek
- legnagyobb várható melegedés (> 2°C): északi poláris területeken

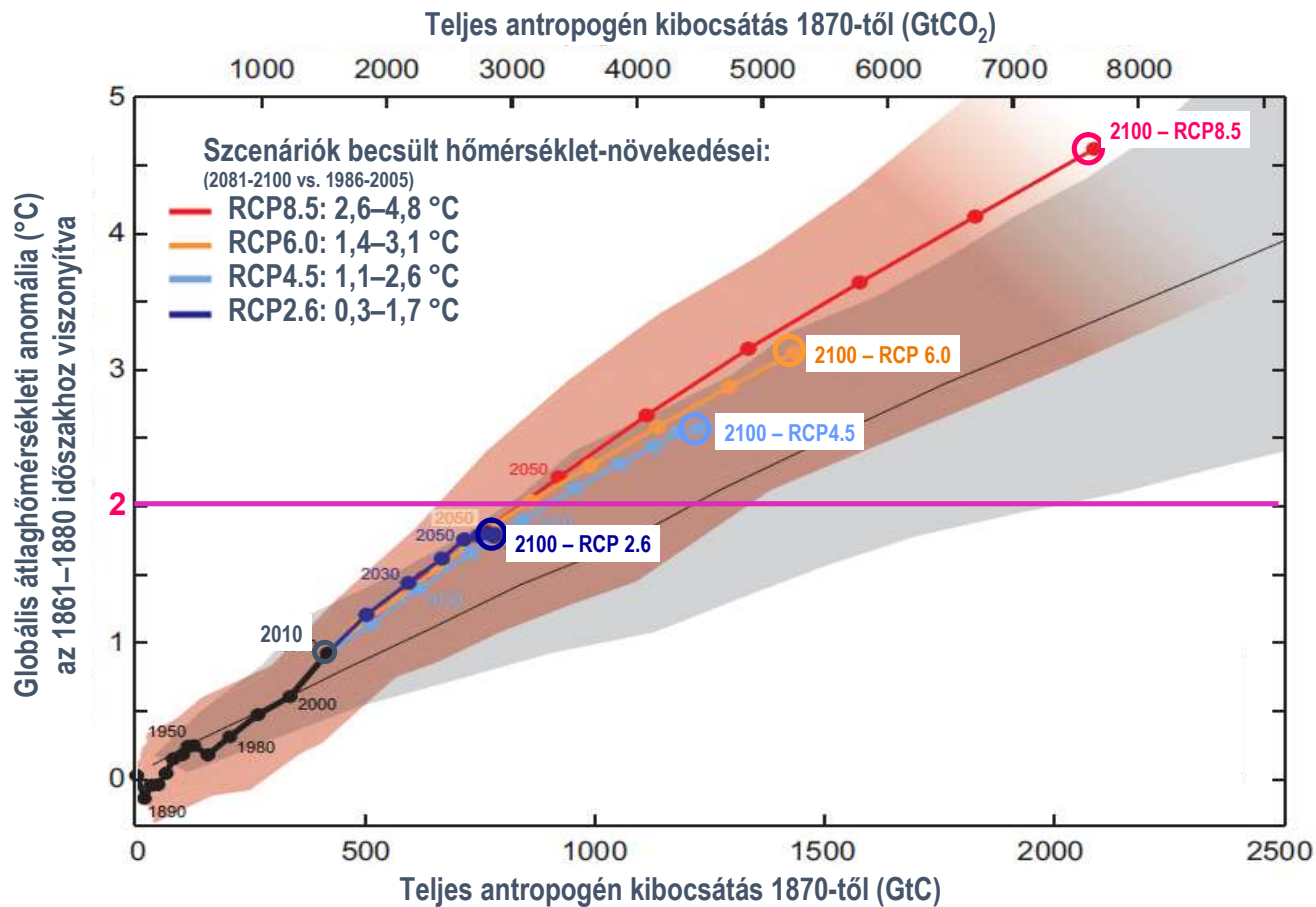
Csapadékváltozás

- nagyobb növekedés (> +10%): trópusi óceán, poláris területek
- nagyobb csökkenés (< -6%): Földközi-tenger térsége, szubtrópusi óceáni medencék keleti része

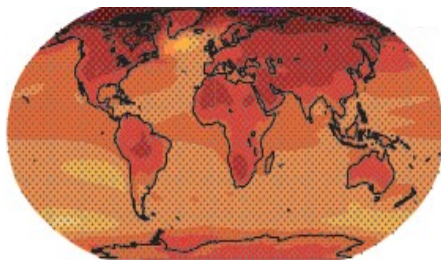
A globális melegedés és az antropogén eredetű szén-dioxid-kibocsátás kapcsolata

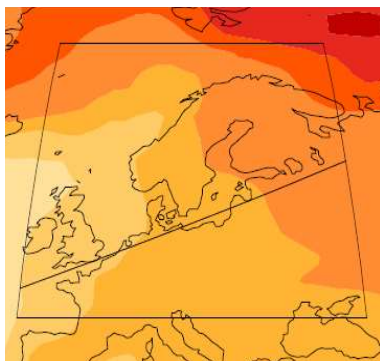
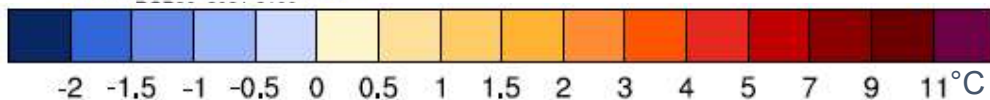
Optimista forgatókönyv

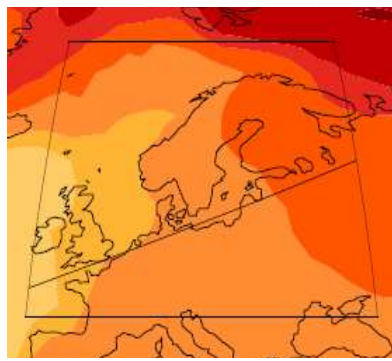
Pesszimista forgatókönyv

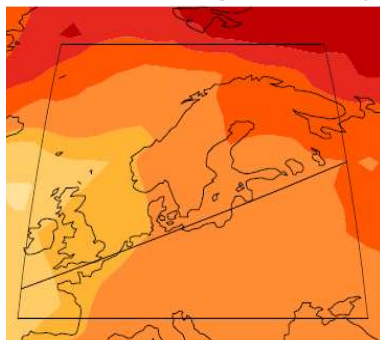
2081–2100

2046–2065

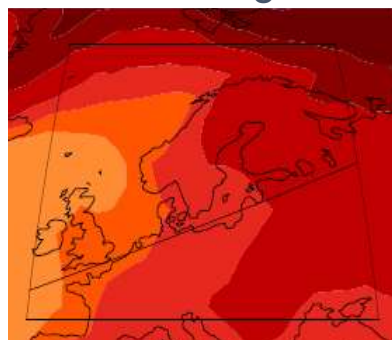

Optimista forgatókönyv

2081–2100

Pesszimista forgatókönyv

A várható globális és európai melegedés mértéke (évi átlag)

Referencia-időszak: 1986–2005

2046–2065:

- nagyobb melegedés: északi poláris területeken, kontinens belsejében

2081–2100:

- jelentős a különbség a forgatókönyvek között
- nagyobb melegedés: kontinentális területeken

**Európában:
DNY–ÉK irányú növekedés**

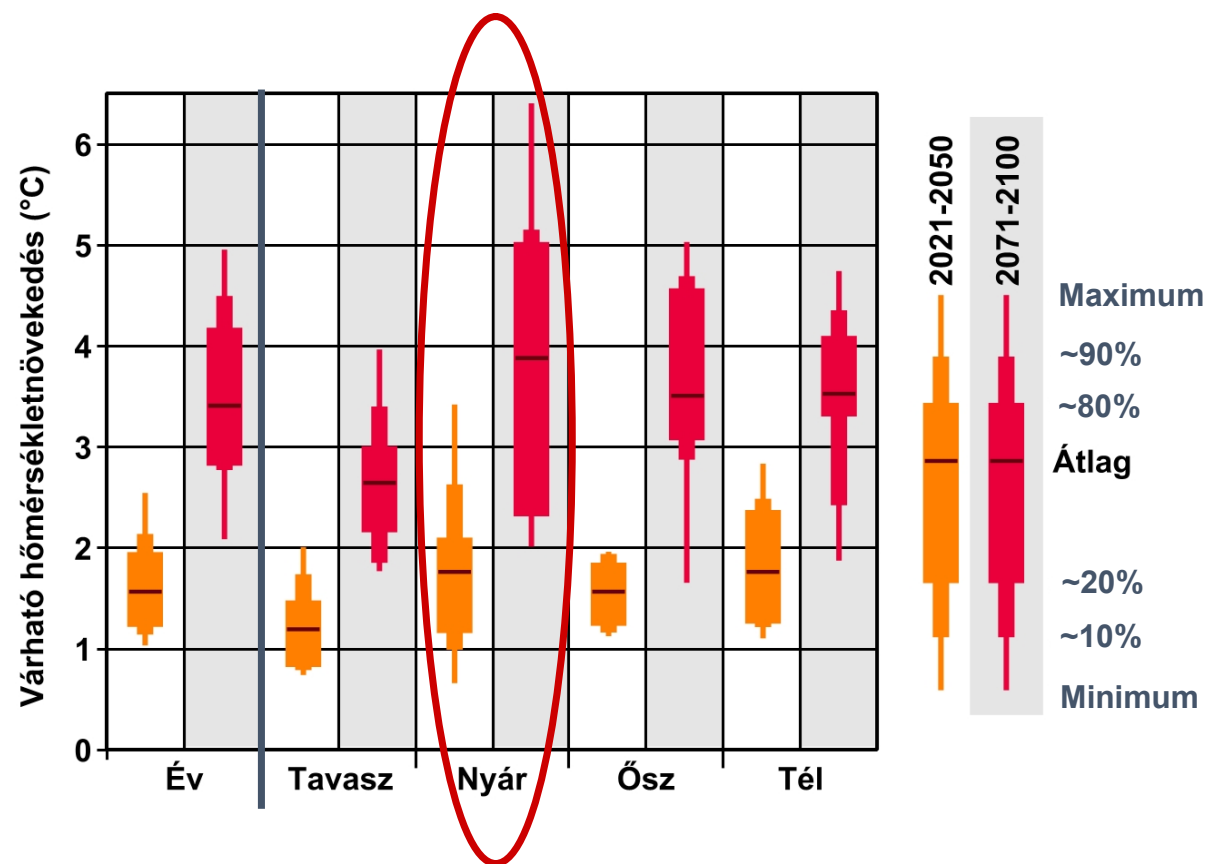
Várható éves és évszakai hőmérséklet-változás

Magyarországon

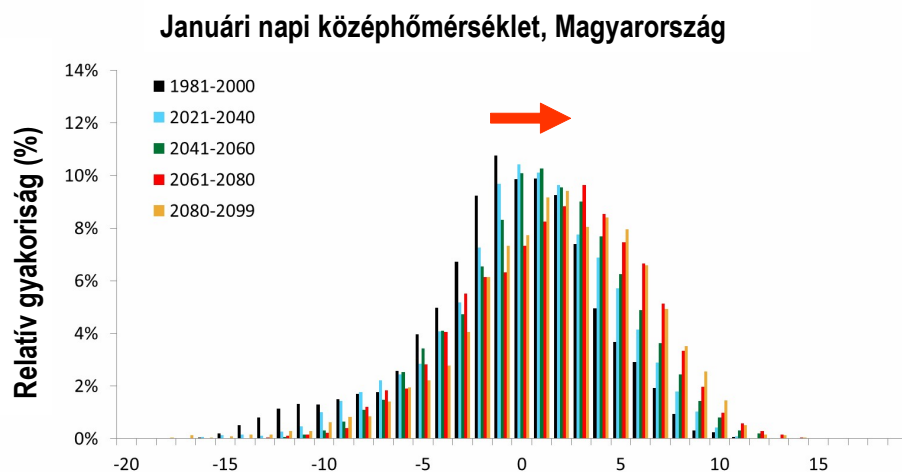
(11 modellszimuláció, közepes forgatókönyv figyelembevételével)

Várható melegedés mértéke
2021–2050-re: 1 °C – 2,5 °C,
2071–2100-ra: 2 °C – 5 °C
(referencia-időszak: 1961–1990)

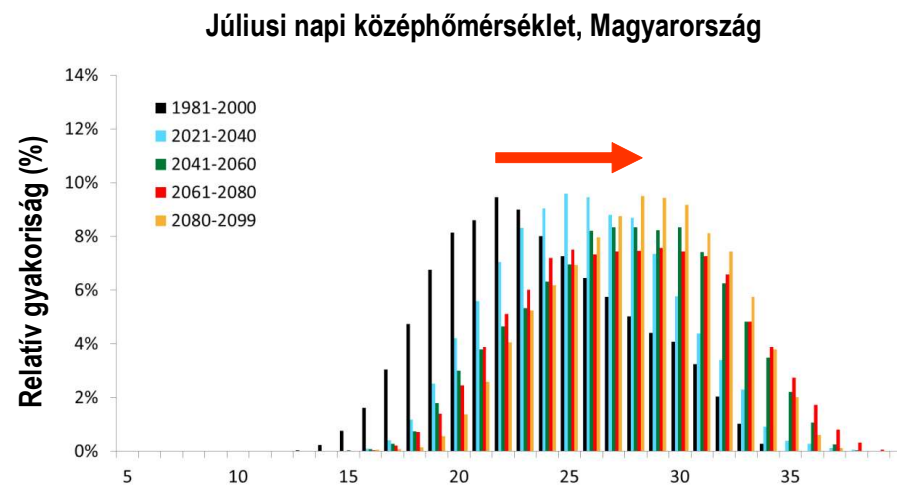
a legerősebb melegedés **nyáron** valószínűsíthető

Napi középhőmérsékletek várható eltolódása (közepes forgatókönyv figyelembevételével)

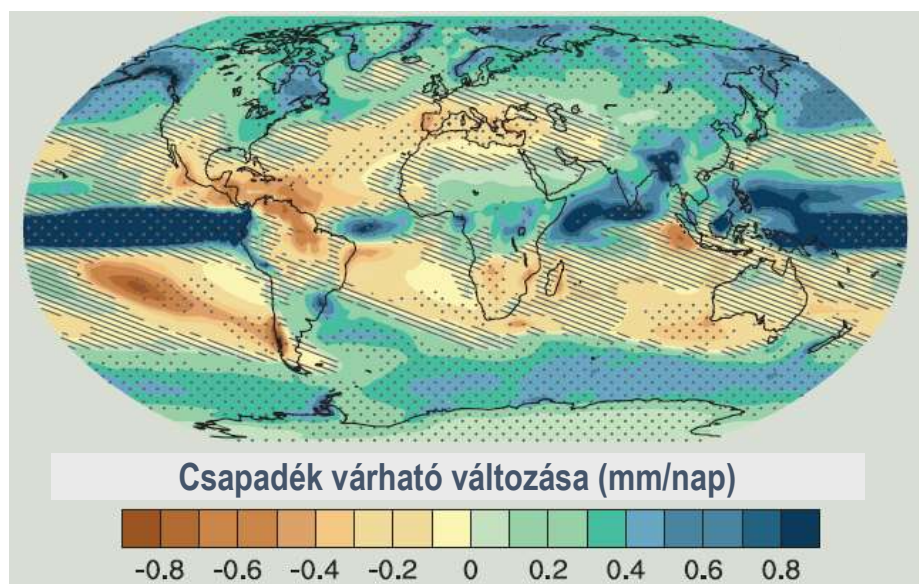

Téli melegedés várható mértéke:
 $2\text{ }^{\circ}\text{C} - 4\text{ }^{\circ}\text{C}$

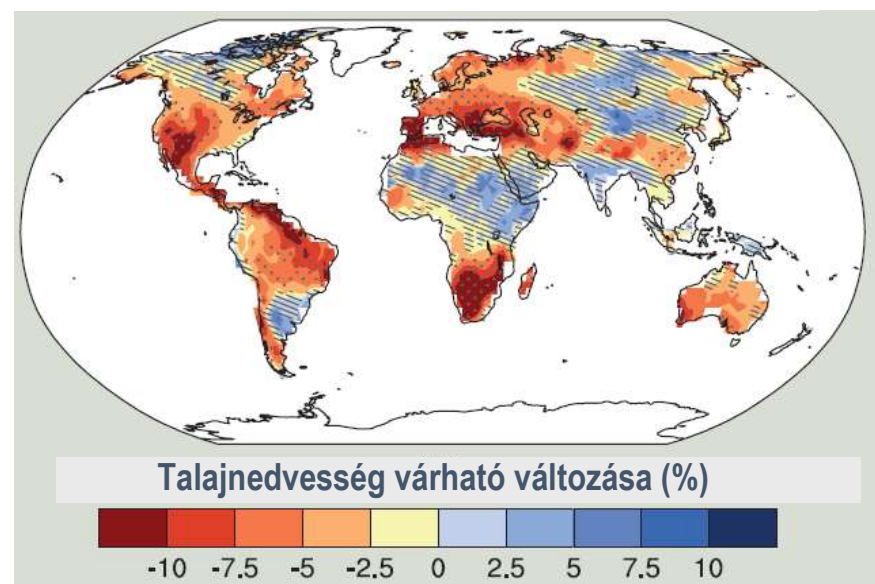

Nyári melegedés várható mértéke:
 $4\text{ }^{\circ}\text{C} - 7\text{ }^{\circ}\text{C}$

A hidrológiai ciklus elemeiben is jelentős változás várható 2081–2100 (RCP8.5 scenárió) vs. 1986–2005

- nagyobb növekedés ($> +250$ mm/év):
trópusi óceán
- nagyobb csökkenés (< -130 mm/év):
Földközi-tenger térsége,
szubtrópusi óceáni medencék keleti része

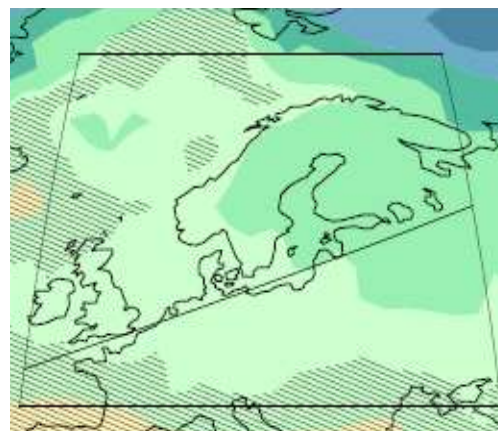
- jelentős csökkenés ($< -10\%$):
Földközi-tenger térsége,
Észak- és Közép-Amerika, Dél-Afrika
- növekedés ($> +7\%$):
Kanada északkeleti része

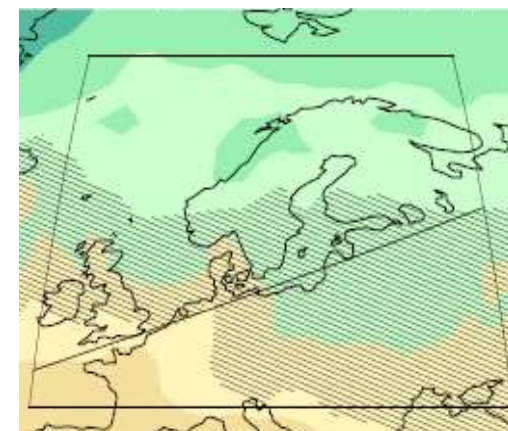
Várható csapadékváltozás Európában (pesszimista forgatókönyv figyelembevételével)

A Kárpát-medence térségében a **téli** félévben csapadéktöbblet, a **nyári** félévben csapadékhiány valószínűsíthető

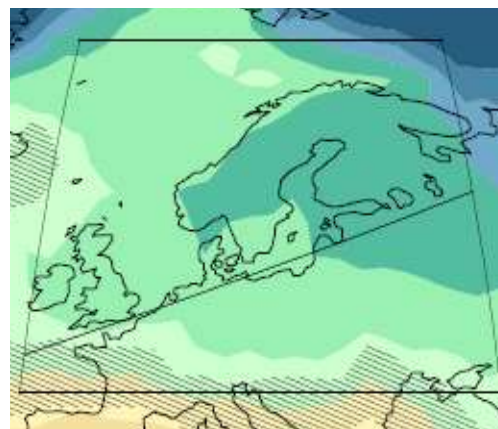
(referencia-időszak: 1981–1999)

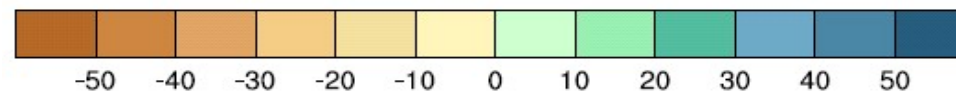
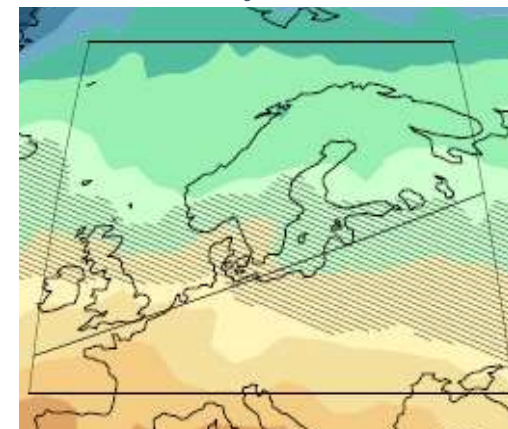
Téli félév

Nyári félév

2081–2100

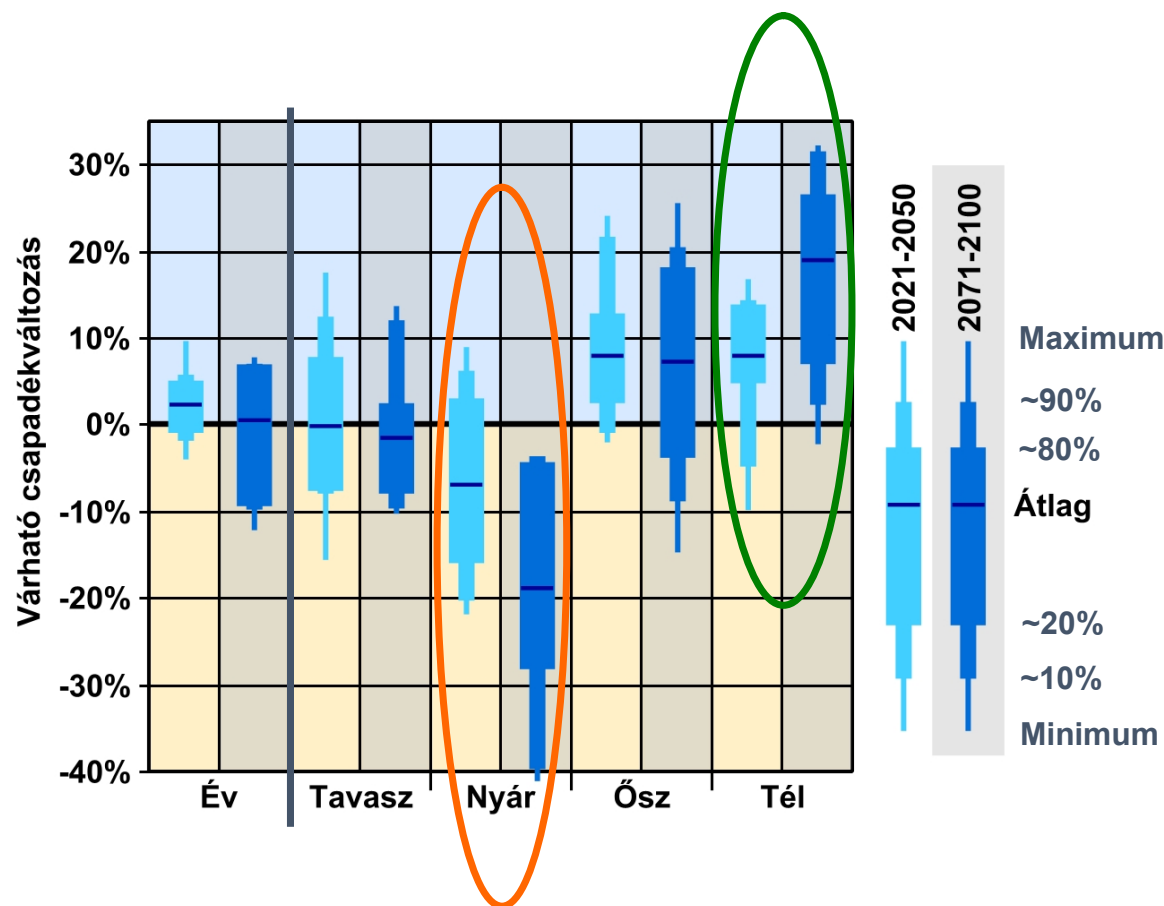

[%]

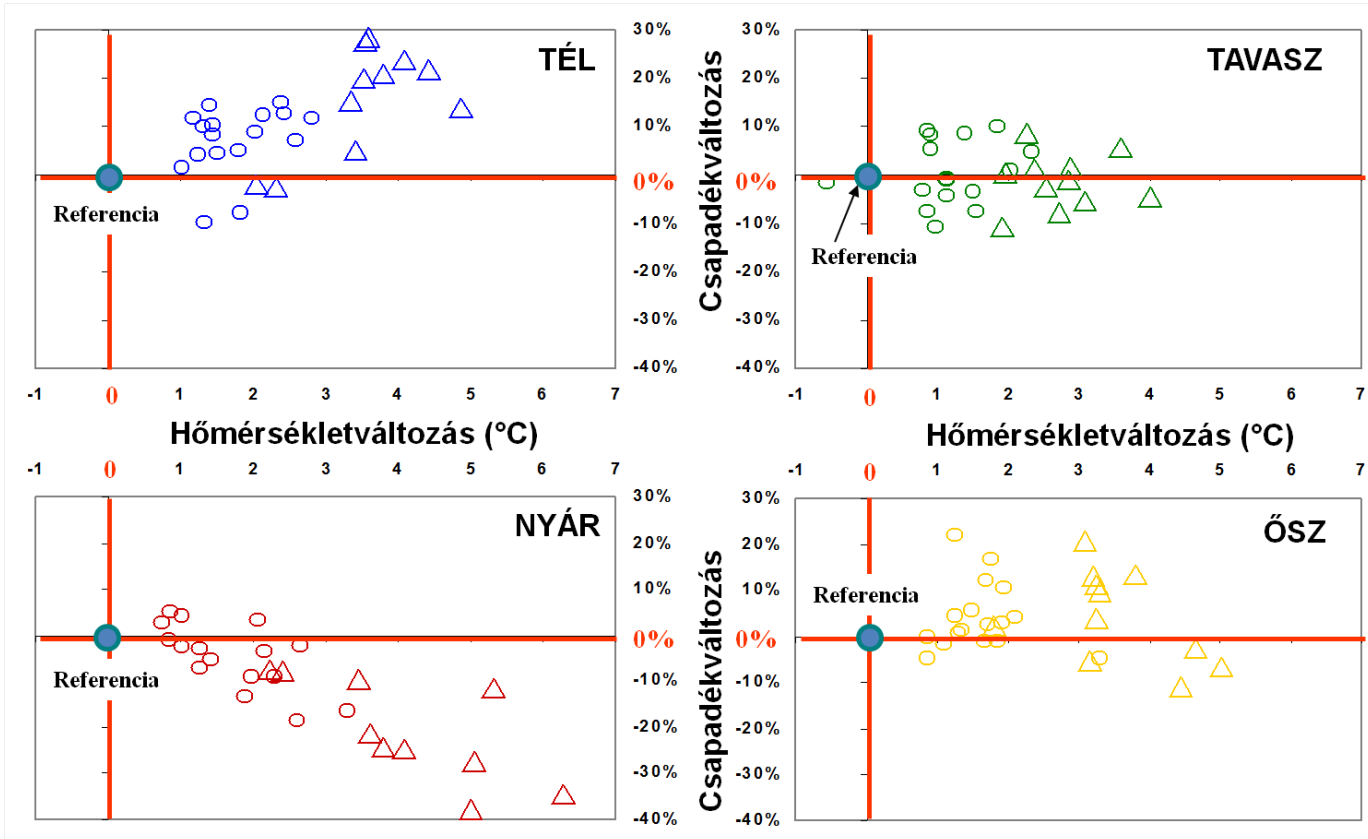
Várható éves és évszakai csapadékváltozás Magyarországon (11 modellszimuláció, közepes forgatókönyv figyelembevételével)

Várható változások:
szárazabb nyarak és csapadékosabb telek

2071–2100-ra:
kb. –20% a nyári csökkenés mértéke, kb. +20% a téli növekedés mértéke
(referencia-időszak: 1961–1990)

Magyarországra várható hőmérséklet- és csapadékváltozás

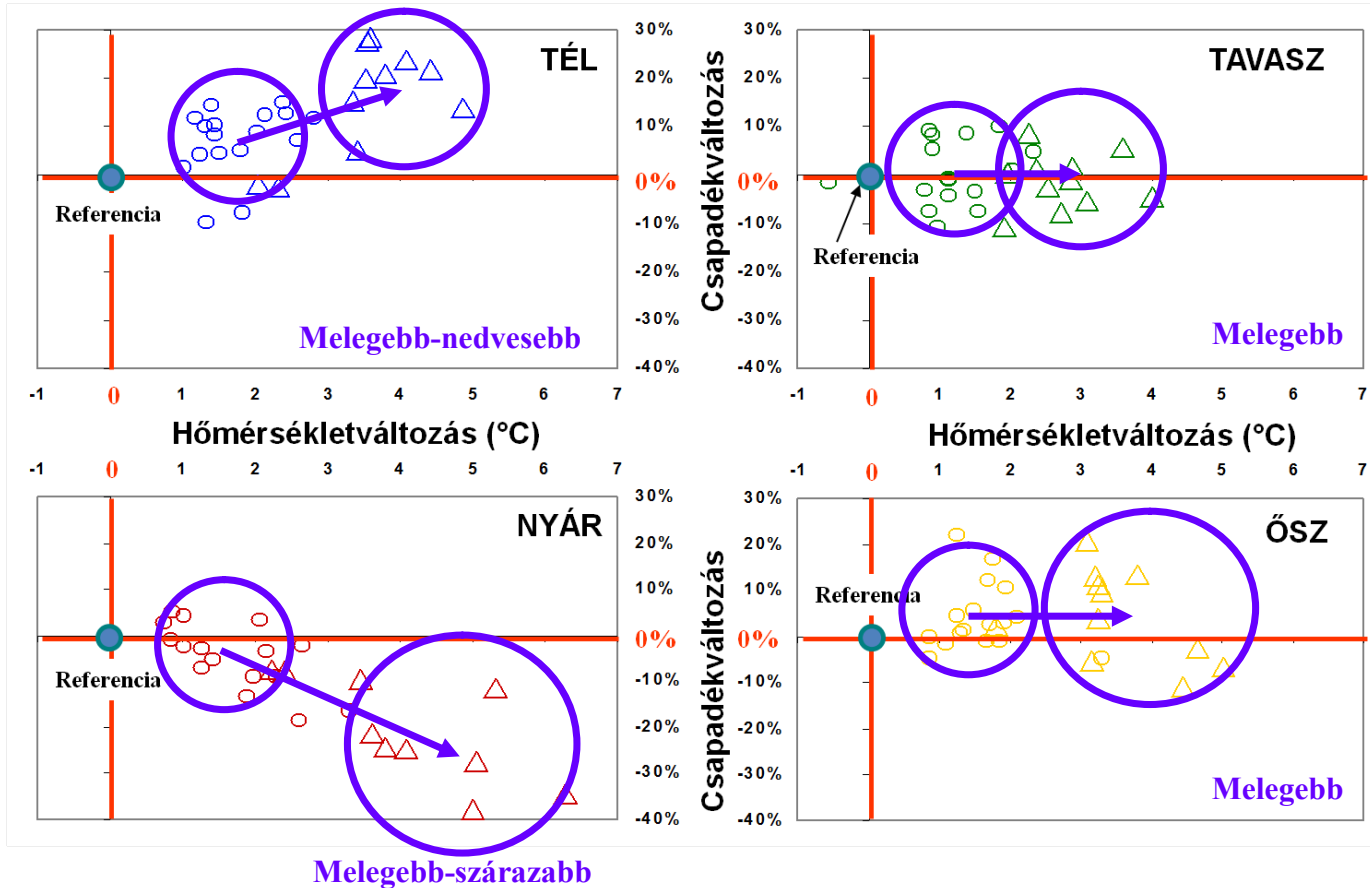

- Referencia-időszak:
1961–1990

Modellszimulációk eredményei
(közepes forgatókönyv):

- 2021–2050 (16 szimuláció)
- △ 2071–2100 (11 szimuláció)

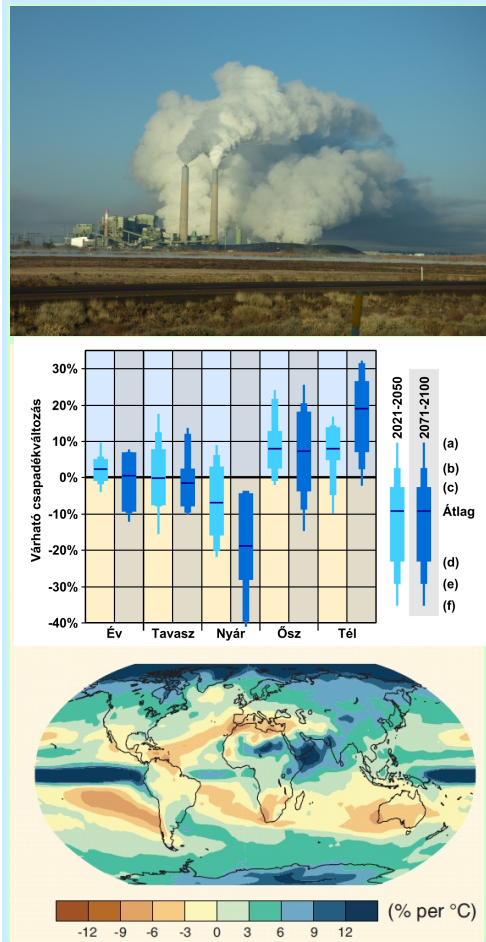
Magyarországra várható hőmérséklet- és csapadékváltozás

- Referencia-időszak:
1961–1990

Modellszimulációk eredményei
(közepes forgatókönyv):

- 2021–2050 (16 szimuláció)
- △ 2071–2100 (11 szimuláció)

Vázlat

- A közelmúlt detektált változásai
- Jövőbeli tendenciák és várható következmények
- **Időjárási és éghajlati szélsőségek**
- A párizsi klímacsúcs tárgya, eredményei, a megállapodás ratifikálása

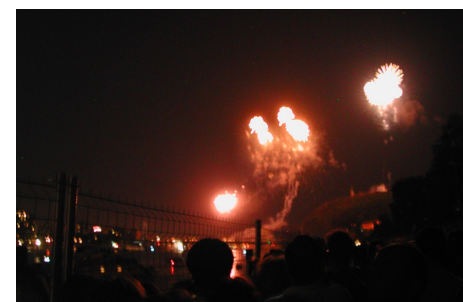
Az időjárási és éghajlati szélsőségek hatása függ:

⇒ a szélsőség jellegétől és mértékétől

(2013. március 15. **hóvihar**)

⇒ a térség sérülékenységétől
(2013. dunai **árvíz**)

⇒ a térség kitettségétől
(2006. augusztus 20.
viharos zivatar - Budapest)

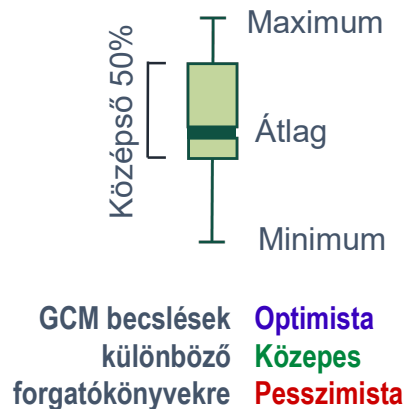
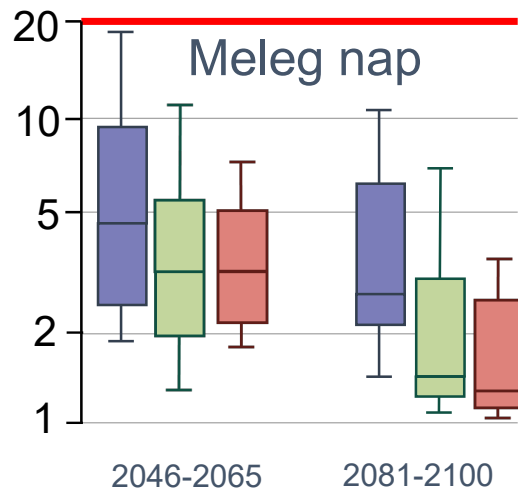

A szélsőségek gyakoriságnövekedése várható Közép-Európában

TÖBB MELEG NAP

Jelenleg **20 évente** előforduló szélsőséges napi maximumok jövőbeli előfordulási gyakorisága:

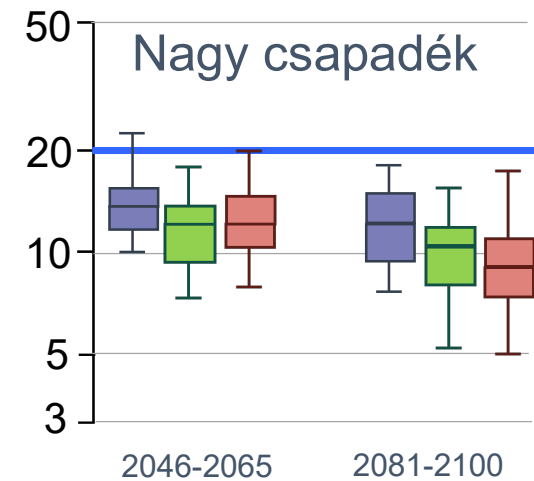
2-10 évente (2046–2065)
1-6 évente (2081–2100)

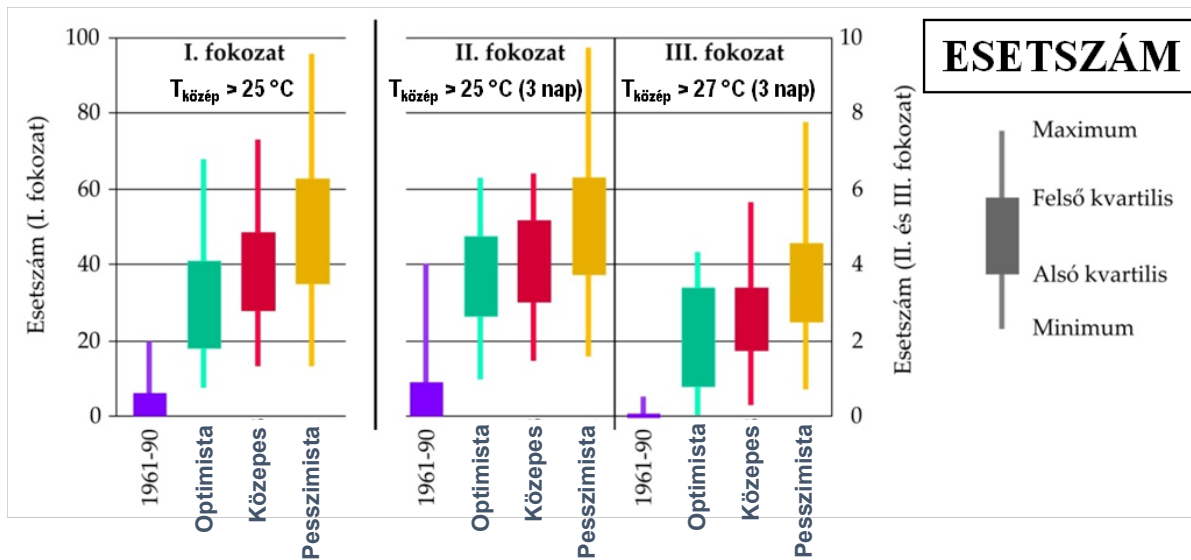

TÖBB NAGY CSAPADÉKÚ NAP

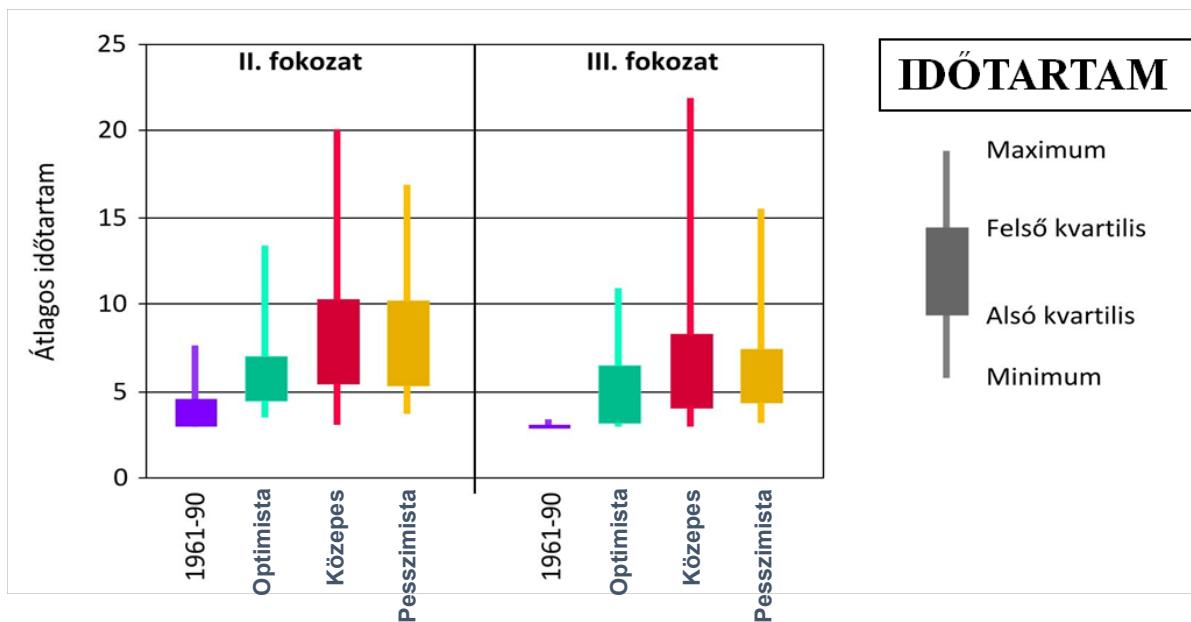
A jelenleg **20 évente** egyszer előforduló szélsőségesen nagy napi csapadékok jövőbeli előfordulási gyakorisága:

10-15 évente (2046–2065)
8-16 évente (2081–2100)

A hőségriasztások számának és időtartamának várható változása Magyarországon, 2071–2100

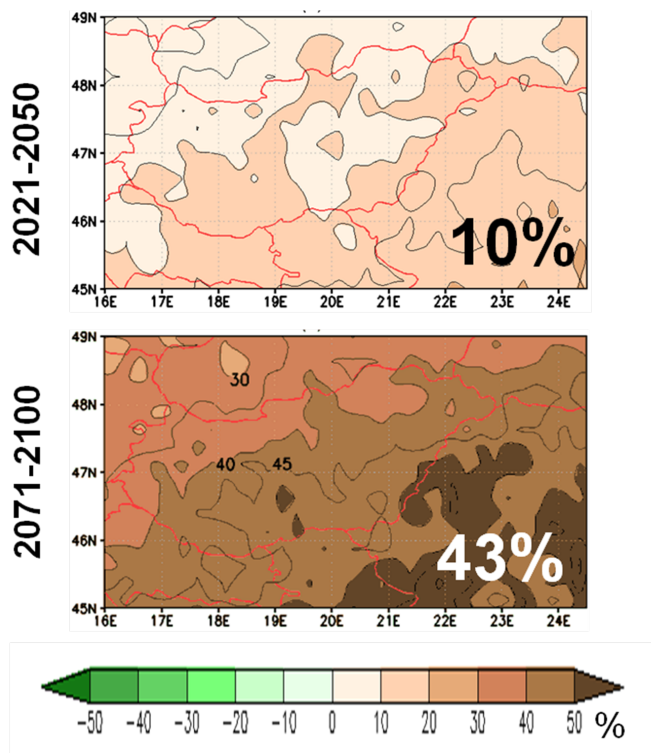

A XXI. század végére

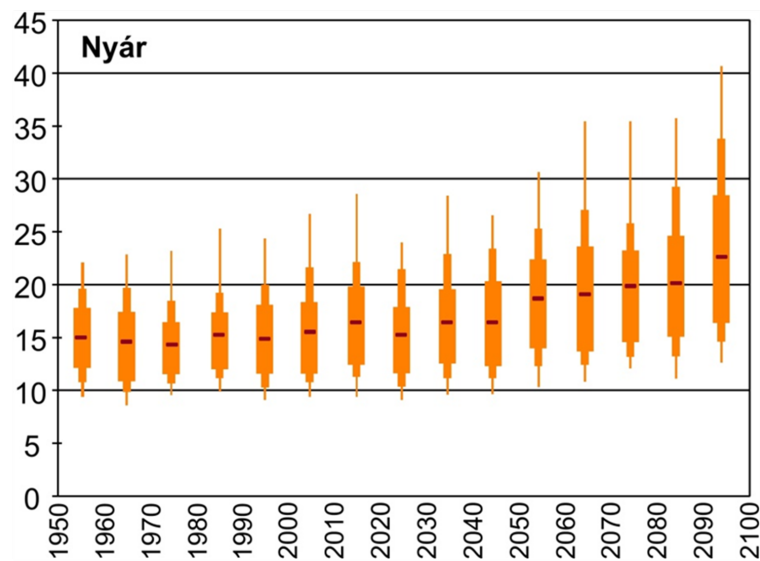
- a különböző fokozatú hőségriasztások gyakorisága akár **tízszerezésére** nőhet

- a hőségriasztások átlagos éves időtartama akár **kétszeresére** is meghosszabbodhat a referencia-időszakhoz képest

Száraz időszakok maximális hosszának nyárra várható változásai Magyarországon

Referencia-időszak: 1961–1990

Átlagos növekedési trend: 5,1 nap/évszázad

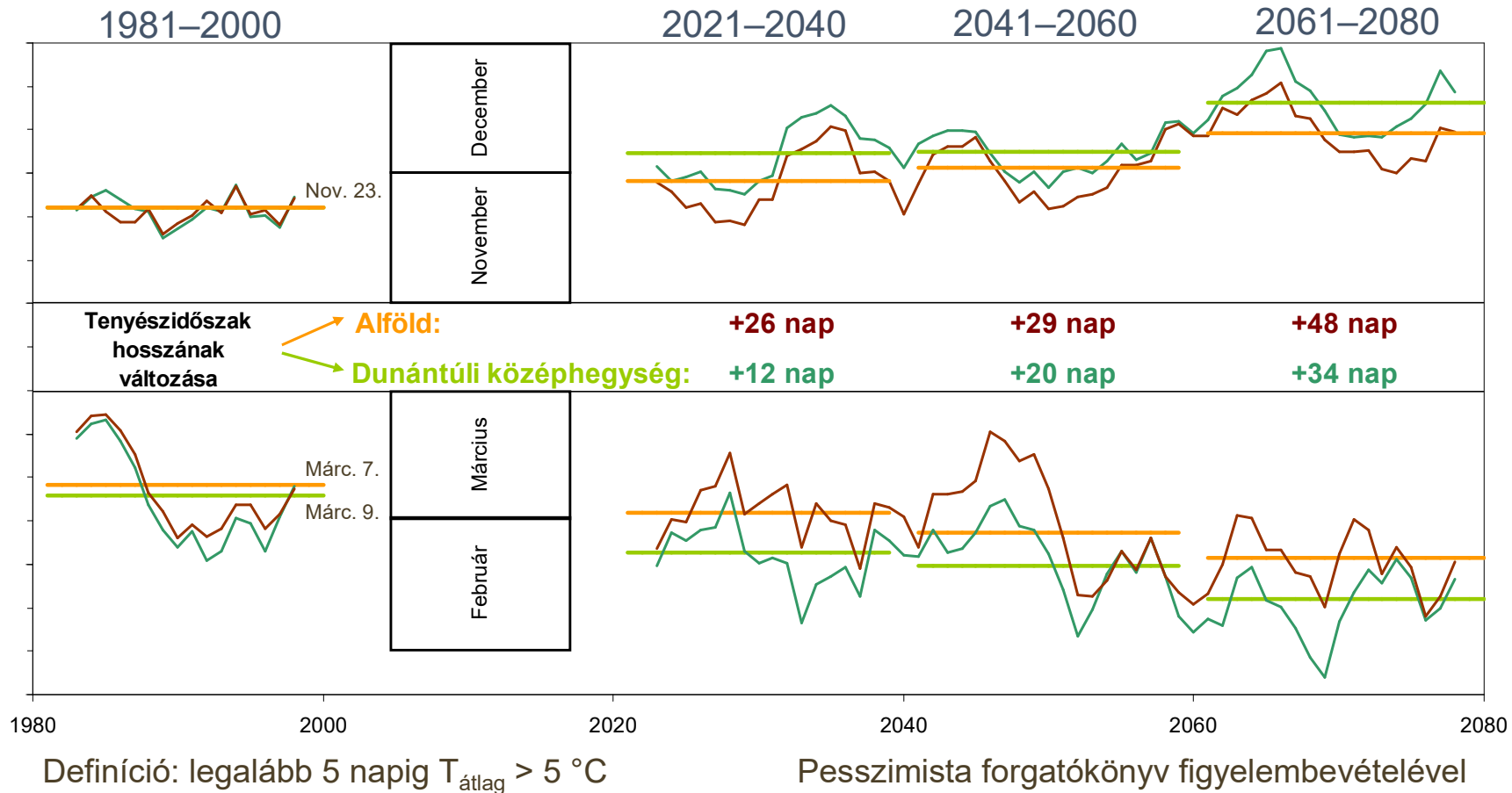
Maximális növekedési trend: 11,7 nap/évszázad

11
modellszimuláció
eredménye alapján,
közepes
forgatókönyv
figyelembevételével

**Jelentős nyári
növekedés**

A melegedés hatására növekszik a tenyészidőszak hossza

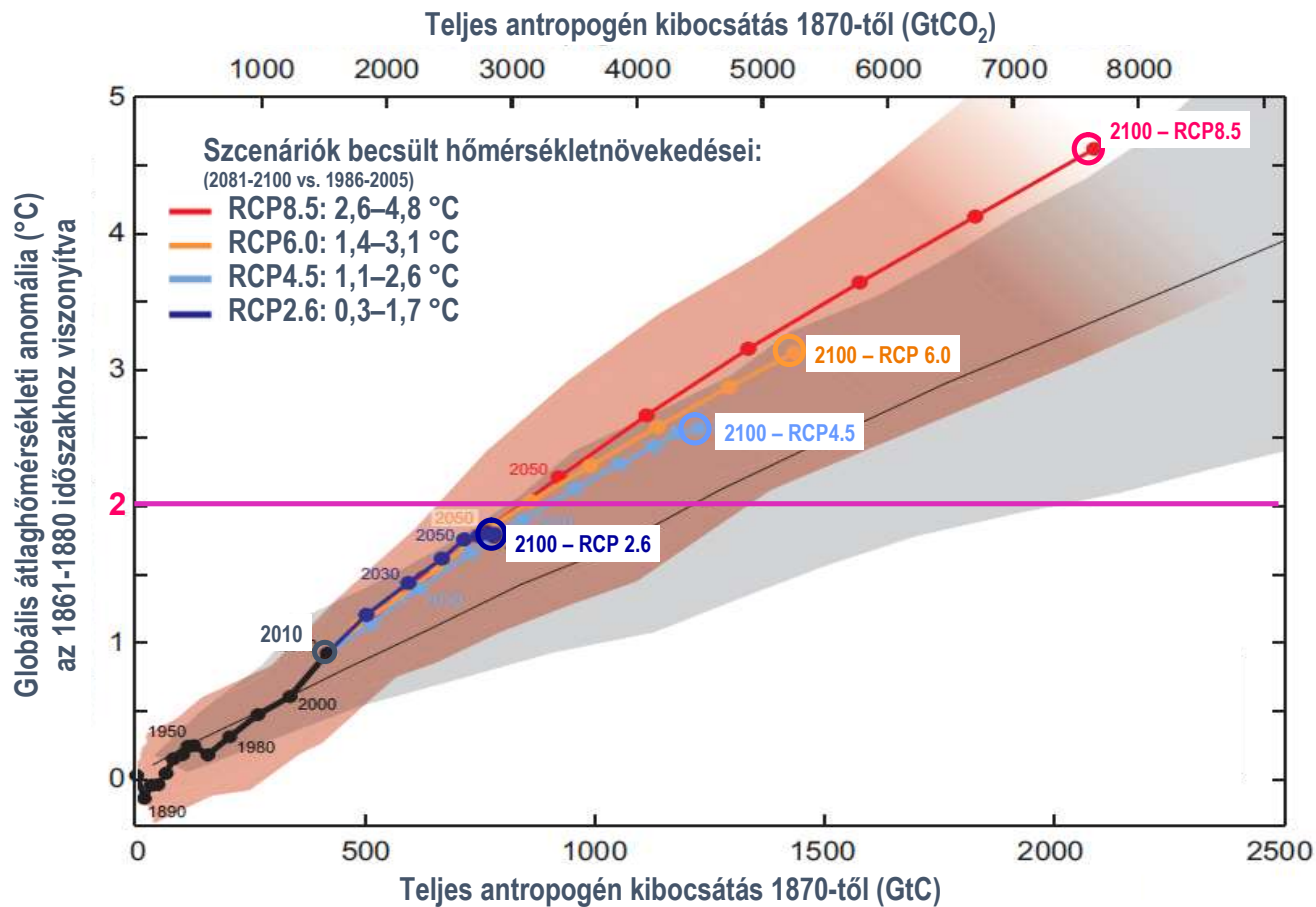
PÁRIZSI KLÍMACSÚCS (2015. 11. 30. – 12. 12.)

- tárgya,
- eredményei,
- a megállapodás ratifikálása

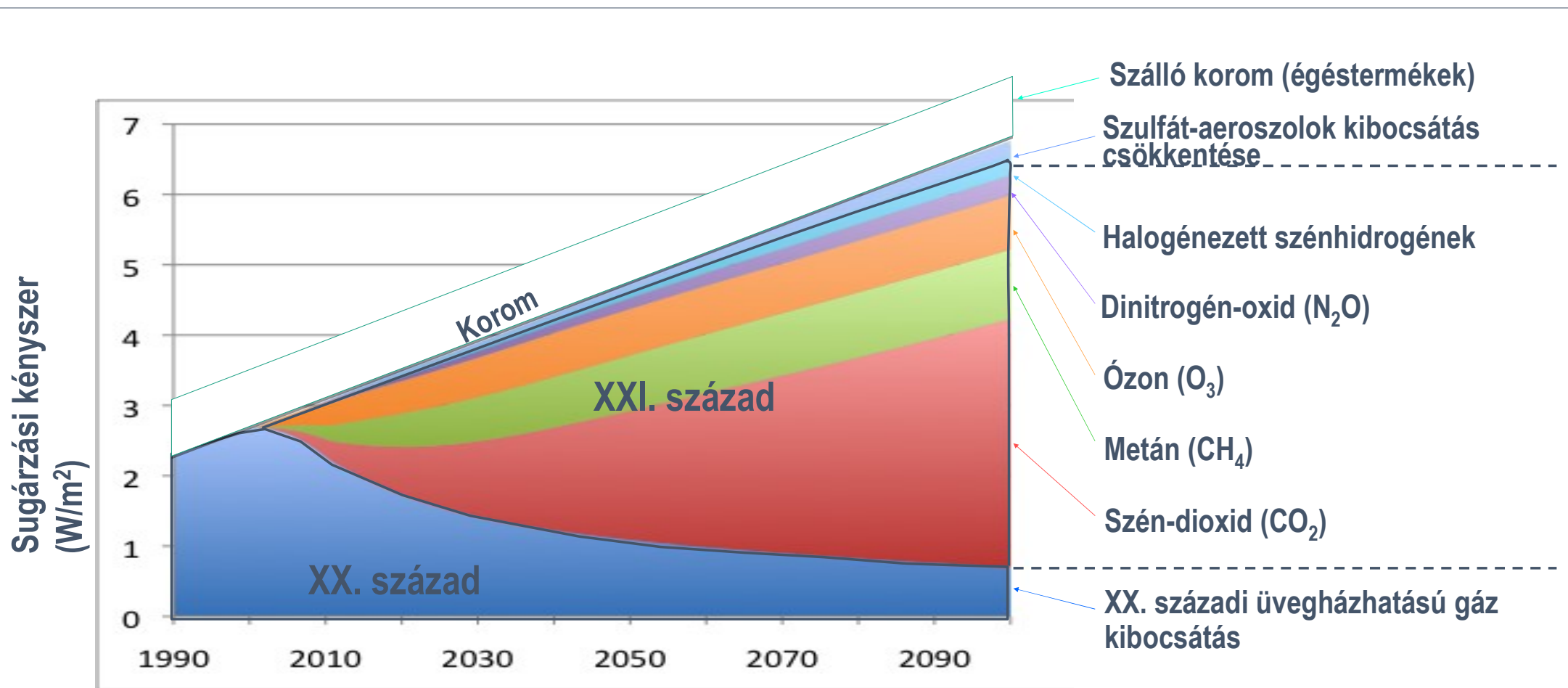
“Nincs B terv, mert nincs B bolygó”

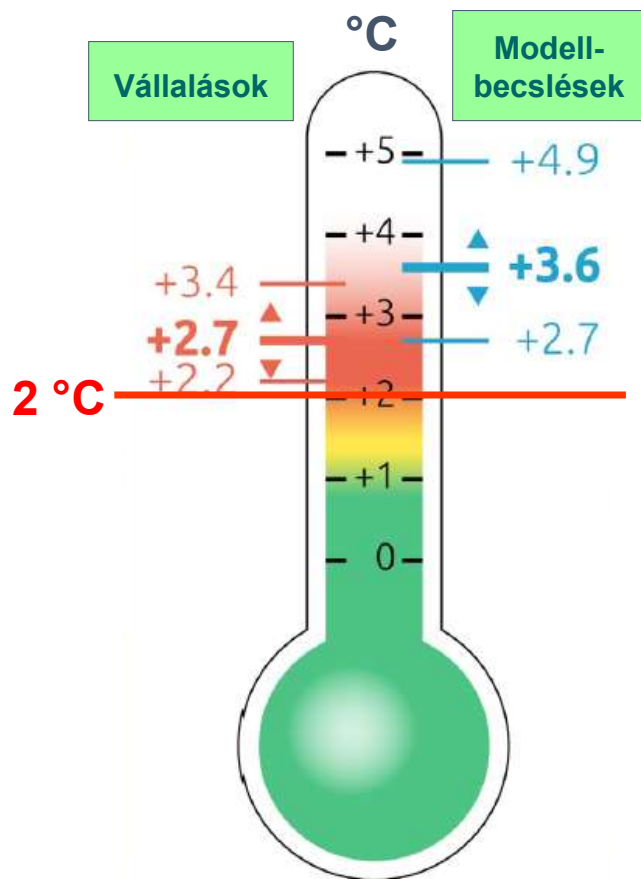
Ban Ki-moon, ENSZ-főtitkár

A globális melegedés és az antropogén eredetű szén-dioxid-kibocsátás kapcsolata

Az üvegházhatású gázok XX. századi és XXI. századi antropogén kibocsátásának hatása: sugárzási kényszer növekedés

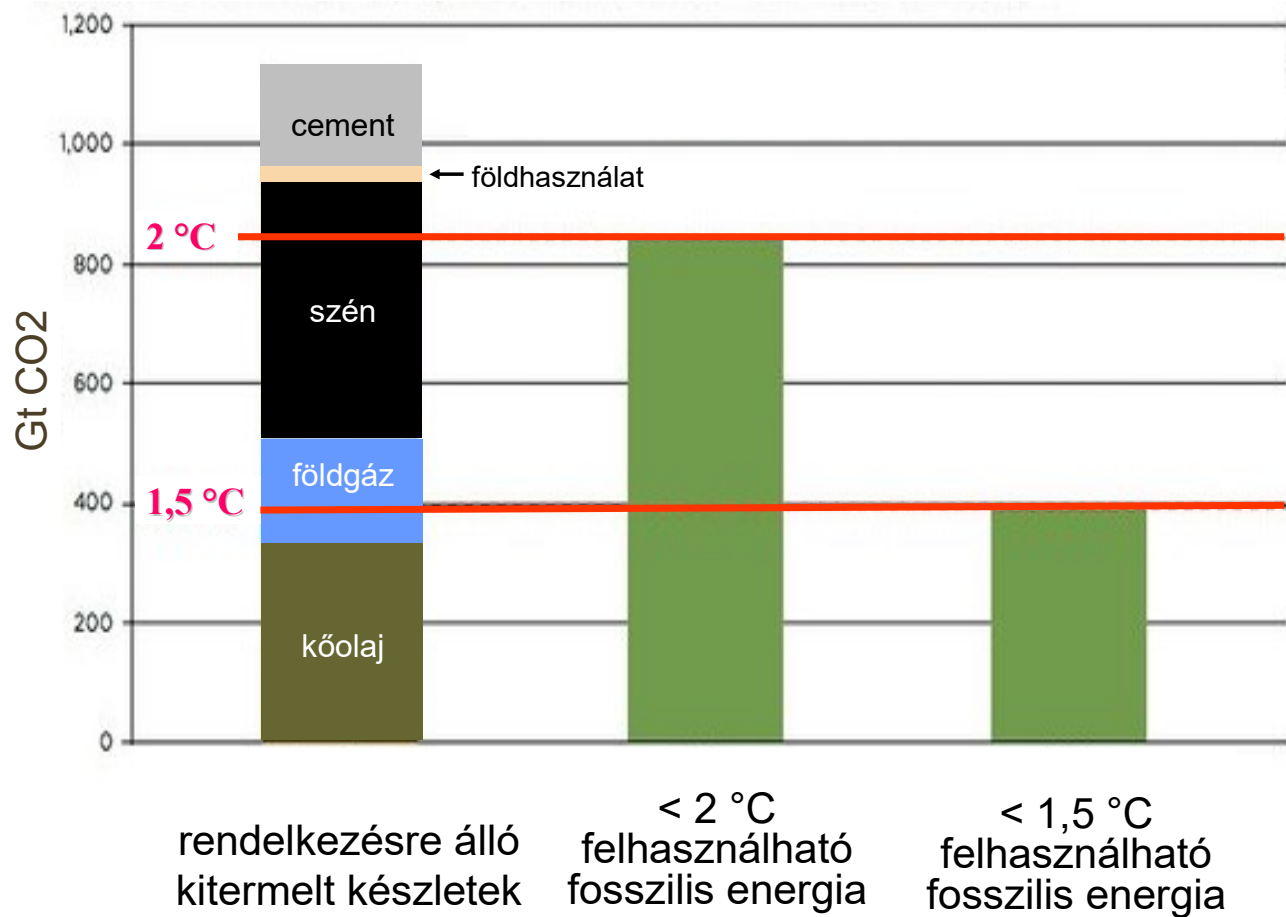

Mi volt a párizsi klímakonferencia tétje? (2015. 12. 12.)

Sikerül-e a „visszafordíthatatlansági”
küszöb (< 2 °C) alatt maradni?

Klímaszimulációk alapján becsült jövőkép
Várható melegedés mértéke: 2,7 °C – 4,9 °C
Medián: 3,6 °C

Vállalások a párizsi konferencia előtt
az egyes országok, országcsoportok részéről
Várható melegedés mértéke: 2,2 °C – 3,4 °C
Medián: 2,7 °C

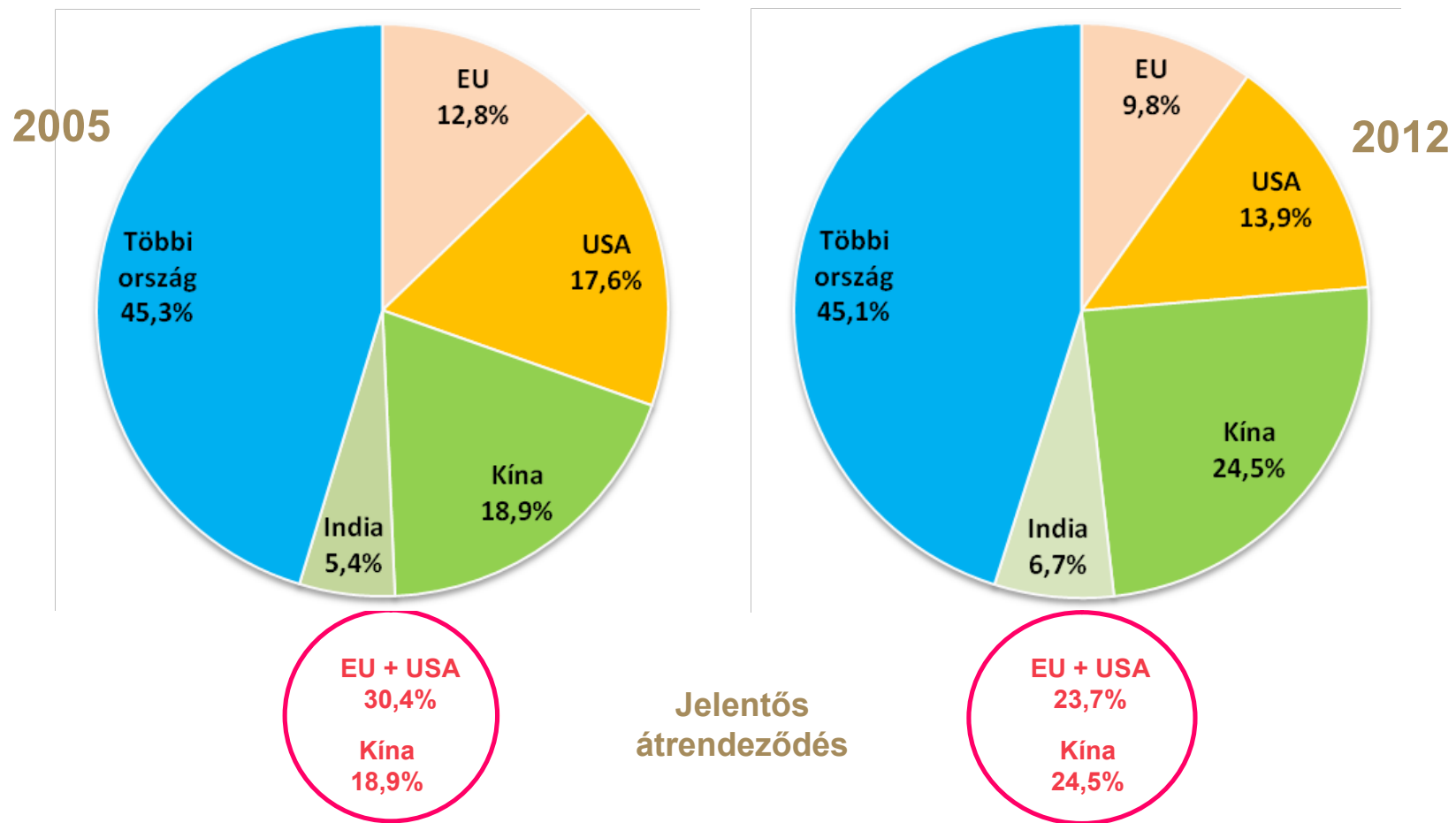

Forrás: World Energy Council, (IPCC)

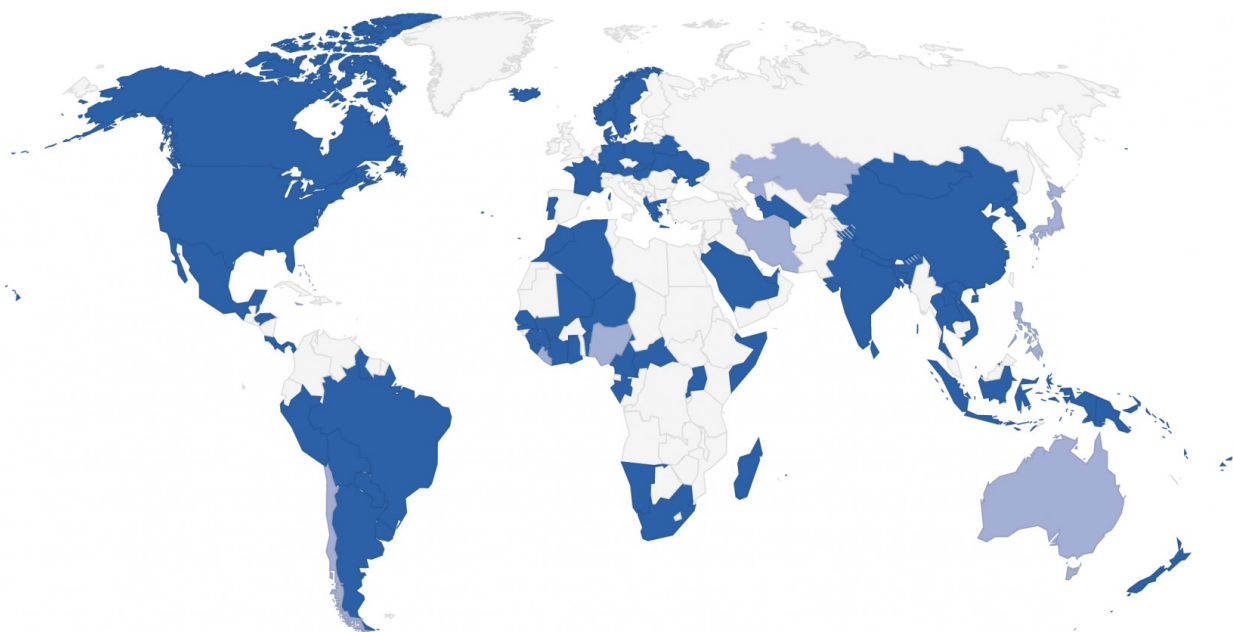
Becsült emisszió
a már kitermelt
fosszilis energia
készletekből,
illetve a
földhasználatból,
cementgyártásból

A globális üvegházhatású gázok kibocsátásának gyors átrendeződése

A ratifikációs folyamat állása

■ Már ratifikálták
(97 ország)

■ 2016. végéig ratifikálni fogják
(10 ország)

Az érvénybe lépés feltételeinek teljesítése: 2016.10.05.
Az egyezmény életbe lépésének időpontja: **2016.11.04.**

Párizsi klímaegyezmény ratifikálása 2016. 11. 04.

A ratifikáló
országok
száma

55

Érvénybe
lépés
feltétele

55%

107

2016. év
végéig
teljesült

77,8%

Összefoglaló

- Az antropogén eredetű klímaváltozás már egyértelműen **detektálható**.
- Van eszközünk az éghajlat várható változásainak becslésére: globális és regionális **klímamodellek**.
- Modellszimulációk alapján a XXI. század végére várható klímaváltozás nagyon jelentős és a globális melegedés mértéke az optimista becslések szerint is messze **meghaladja a 2 °C-ot**.
- Ezért gyors cselekvésre van szükség. Ennek első lépését láthatjuk talán a 2015. december 12-én létrejött és **2016. november 4-én életbe lépett párizsi klímaegyezményben**

Köszönöm a figyelmet!